

Základní škola Štětí, Školní 559, okr. Litoměřice
Školní 559, 411 08 Štětí

KRIZOVÝ PLÁN ŠKOLY

Školní poradenský tým :

Školní metodik prevence – Mgr. Marie Nováková

Výchovný poradce – Mgr. Dana Šimralová

Školní psycholog - PhDr. Ľubica Kurucová

Kontakty :

Školní psycholožka

PhDr. Ľubica Kurucová

Tel.: 777 580 264

E-mail: lubica.kurucova@seznam.cz

Místo pracoviště: ZŠ Školní 559, Štětí - přístavba

Pracovní doba: úterý a čtvrtek od 8:00 do 13:00 (konzultace v pozdějších hodinách jsou možné po předchozí domluvě)

Pedagogicko-psychologická poradna Ústeckého kraje v Litoměřicích

Palachova 18

412 01 Litoměřice

Tel./fax: 416 733 031

Tel.: 416 733 015

E-mail: litomerice@pppuk.cz

Web: <http://www.pppuk.cz/poradny/litomerice>

Pedagogicko-psychologická poradna Ústeckého kraje v Roudnici nad Labem

Karlovo náměstí 71

413 01 Roudnice nad Labem

Tel.: 416 831 148

E-mail: roudnice@pppuk.cz

Web: <http://www.pppuk.cz/poradny/roudnice-nad-labem>

Speciálně pedagogické centrum Litoměřice:

Dalimilova 2, 412 01 Litoměřice

telefon: 416 734 011

Nález alkoholu v prostorách školy

Rizika

Pod vlivem alkoholu se můžeme setkat s nejrůznějšími projevy rizikového chování. Vysokým rizikem pro nezletilé je fakt, že alkohol je ve vysoké míře snadno dostupný. A co je nejhorší, většinou děti ochutnají prvně alkohol, když jim ho podají rodiče.

Spolupráce:

- se žákem;
- se zákonným zástupcem žáka;
- s třídním učitelem;
- s metodikem prevence;
- s vedením školy;
- se školní psychologkou.

V případě, že pracovník školy nalezne v prostorách školy alkohol, postupuje takto:

- danou látku netestuje;
- ihned uvědomí vedení školy;
- nalezenou tekutinu uloží u vedení školy do trezoru (pro možnost použití jako důkazu);
- zpracuje stručný záznam (na určený formulář).

Pokud pracovník školy zadrží alkohol u některého žáka, postupuje takto:

- danou látku netestuje;
- o nález ihned uvědomí vedení školy;
- sepíše záznam, který bude obsahovat i vyjádření žáka, který měl u sebe alkohol; zápis bude obsahovat datum, místo a čas nález a jméno žáka, u kterého byl nalezen (nebo který odevzdal) alkohol a také podpis tohoto žáka; v případě odmítnutí podpisu uvedeme tuto skutečnost do zápisu; při tvorbě zápisu je přítomen zástupce vedení školy; zápis uloží metodik prevence
- o nález alkoholu vedení školy uvědomí zákonného zástupce žáka; u opakovaného nález odbor sociální péče
- pokud máme podezření, že látka obsahuje i jiné příměsi než alkohol, předáme látku přivolanému lékaři

Konzumace alkoholu ve škole

Rizika

Pod vlivem alkoholu se můžeme setkat s nejrůznějšími projevy rizikového chování. Vysokým rizikem pro nezletilé je fakt, že alkohol je ve vysoké míře snadno dostupný. A co je nejhorší, většinou děti ochutnají prvně alkohol, když jim ho podají rodiče.

Spolupráce:

- se žákem;
 - se zákonný zástupcem žáka;
 - s třídním učitelem;
 - s metodikem prevence;
 - s vedením školy;
 - se školní psychologkou.
-
- pokud je žák přistižen v době výuky či při školní akci při konzumaci alkoholu, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit a alkohol mu odebrat;
 - učitel posoudí momentální stav žáka;
 - pokud je žák ohrožen na zdraví či životě, přivolá lékařskou pomoc a sepíše záznam o události;
 - pokud nehrozí akutní nebezpečí, sepíše učitel se žákem záznam i s jeho vyjádřením a oznámí situaci vedení školy; záznam uloží metodik prevence;
 - pokud žák není schopen další výuky, je třeba oznámit vzniklou situaci zákonnému zástupci a vyzvat ho k vyzvednutí žáka ze školy; pokud je zákonný zástupce nedostupný, oznámí škola situaci odboru sociální péče a vyčká jeho pokynů (škola má právo vyžadovat pomoc tohoto odboru);
 - zákonnému zástupci škola oznámí informaci o konzumaci alkoholu jeho dítětem i v případě, že je žák schopen další výuky;
 - při opakování této situace škola oznámí tuto skutečnost odboru sociální péče;
 - v případě zájmu rodičů škola nabídne odbornou pomoc a informuje o dalších možných postupech vedoucích k odstranění těchto nežádoucích jevů;
 - škola vyvodí z dané situace sankce dané školním řádem;
 - v případě podezření na intoxikaci škola provede test žáka na přítomnost alkoholu (pouze při prokázané informovanosti rodičů); dále pak postupuje dle předchozích bodů;
 - obdobný postup zvolí pedagog i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem alkoholu (i nelze-li prokázat, že žák použil alkohol ve škole).

Užívání tabákových výrobků ve škole

Rizika

V tabákovém kouři se nacházejí karcinogenní látky, které způsobují rakovinu. Počátek kouření může mít různé důvody – na děti působí jejich okolí, mají snahu být dospělí a oblíbení u starších vrstevníků nebo si tím posilují sebevědomí. Stále tak klesá věk první cigarety. V dnešní době dítě zkusí první cigaretu ve věku 10 let.

Spolupráce:

- se žákem;
- se zákonný zástupcem žáka;
- s třídním učitelem;

- s metodikem prevence;
- s vedením školy;
- se školní psycholožkou.

Ve vnitřních i vnějších prostorách školy je kouření zakázáno – vyhlášky, školní řád. Pokud je žák přistižen v prostorách školy, v době školního vyučování či při akci pořádané školou při konzumaci tabákových výrobků, budeme postupovat takto:

- odebereme žákovi tabákový výrobek a zajistíme, aby v konzumaci nepokračoval;
- zabavený tabákový výrobek uložíme do trezoru v ředitelně;
- sepíšeme zápis i s vyjádřením žáka a uložíme u metodika prevence;
- vedení školy informuje zákonného zástupce;
- v závažných případech, a pokud se daná situace opakuje, škola informuje odbor sociální péče (právo školy vyžadovat zde pomoc);
- postup platí i v případě vnějších prostor školy a blízkého okolí školy;
- z konzumace tabákových výrobků je třeba vyvodit sankce dle školního řádu.

Konzumace omamných a psychotropních látek ve škole (dále OPL)

Obecně platí zákaz výroby, distribuce a přechovávání těchto látek bez ohledu na věk žáka a prostředí, kde by k tomu docházelo. Školní stanovuje sankce za užití těchto látek ve škole či za příchod pod jejich vlivem. Zákaz platí i pro návod k užívání těchto látek. §187 a §188 trestního zákona hovoří, že trestného činu se dopouští i ten, kdo neoznámí zjištěnou skutečnost o OPL.

Rizika

Nejčastějším způsobem aplikace je kouření. Rizikem je infekce v plicích, záněty průdušek či rakovina plic. Droga se může aplikovat také injekčně. Zde se mohou objevit těžké otravy, infekce, přenosy žloutenky a onemocnění AIDS.

Spolupráce:

- se žákem;
- se zákonným zástupcem žáka;
- s třídním učitelem;
- s metodikem prevence;
- s vedením školy;
- se školní psycholožkou.

Postup při přistižení žáka při konzumaci, distribuci či při navádění k užívání OPL:

- návykovou látku žákovi odebereme a posoudíme, jaké hrozí nebezpečí;
- v případě nutnosti voláme lékařskou službu první pomoci;
- pokud akutní nebezpečí nehrozí, postupujeme podle školního řádu, sepíšeme záznam a vyrozumíme vedení školy;
- podle potřeby škola vyzve zákonného zástupce k odvedení žáka ze školy;

- pokud není dostupný zákonný zástupce, škola informuje odbor sociální péče;
- zákonnému zástupci skutečnost oznámíme i tehdy, je-li žák schopen další výuky;
- současně plníme oznamovací povinnost orgánu sociálně-právní ochrany dětí, či policii ČR;
- dle zájmu rodičů škola poskytne další odbornou pomoc či informuje o možnostech řešení;
- škola vyvodí sankce dle školního řádu;
- navádění jiných žáků k užívání OPL je také protiprávní jednání a bude postupováno obdobně;
- při podezření na intoxikaci může škola provést test na přítomnost OPL;
- podobný postup škola zvolí i při příchodu žáka pod vlivem OPL;
- distribuce OPL je protiprávní jednání a může být klasifikována jako trestný čin;
- přechovávání OPL je také protiprávní jednání;
- pokud má škola důvodné podezření, že ve škole došlo k distribuci drog, musí o této skutečnosti informovat Policii ČR a u osoby mladší 15let i zákonného zástupce.

Nález OPL ve škole

Spolupráce:

- se žákem;
- se zákonným zástupcem žáka;
- s třídním učitelem;
- s metodikem prevence;
- s vedením školy;
- se školní psychologkou.

Pokud nalezneme v prostorách školy látku, kterou považujeme za psychotropní, postupujeme takto:

- látku netestujeme;
- nález oznámíme vedení školy;
- za přítomnosti dalšího pracovníka látku vložíme do obálky, napíšeme datum, čas a místo nálezu; obálku opatříme razítkem, podpisem a uschováme v trezoru školy;
- o nálezu informujeme Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.

Pokud nalezneme přímo u nějakého žáka látku, kterou považujeme za omamnou nebo psychotropní, postupujeme takto:

- zabavenou látku netestujeme;
- uvědomíme ihned vedení školy;
- sepíšeme záznam o nálezu s vyjádřením žáka (datum, místo a čas nálezu, jméno žáka);

- záznam podepíše i žák, u kterého byly látka nalezena (nebo který ji odevzdal), pokud odmítne, uvedeme tuto skutečnost do zápisu; zápisu je přítomen zástupce vedení školy;
- vždy o nález budeme informovat Policii ČR, která provede identifikaci látky a informuje zákonného zástupce;
- pokud je látka nalezena u intoxikovaného žáka, přivoláme lékaře a předáme mu vzorek látky (nutné pro léčbu); další postup zajistí Policie ČR.

Pokud má škola podezření, že některý z žáků má OPL u sebe, budeme postupovat takto:

- situace spadá do kompetence policie;
- vyrozumíme Policii ČR, konzultujeme s ní a informujeme rodiče;
- žáka izolujeme od ostatních a máme ho pod dohledem do příjezdu Policie ČR;
- pracovníci školy nemají právo vykonávat osobní prohlídku žáka nebo prohlídku jeho věcí.

Žák se svěří s užíváním návykových látek

Žák se sám obrátí na pedagogického pracovníka:

- nikdy se nevyhýbáme rozhovoru; nabídneme radu, pomoc – citlivý přístup;
- neslibujeme, že o tom nikomu neřekneme (rozpor se zákonem); zákonný zástupce musí být vždy informován;
- rozhovor vedeme tak, abychom přesvědčili žáka k návštěvě odborného zařízení a aby souhlasil s informováním rodičů (můžeme být u toho, pokud si přeje);
- pomoc žákovi i rodičům při vyhledání relevantních služeb.

Rodič hledá ve škole radu, jak řešit problémy s návykovými látkami u svého dítěte:

- neodmítáme; respektujeme specifika každého případu;
- poskytneme informace o dostupných službách;
- doporučíme poradenství;
- nabídneme společné kroky, kterými můžeme rodičům pomoci (informovanost o práci ve škole, konzultace se žákem aj.).

Škola zjistí, že v místě, kde sídlí, lze sehnat návykové látky:

- škola nenese právní odpovědnost mimo své území;
- má svou roli v určité komunitě, morální odpovědnost;
- škola spolupracuje s místními organizacemi (Policie ČR, neziskové organizace);
- škola zajistí informovanost pracovníků;
- škola zváží, zda informovat rodiče či žáky (rozhoduje vedení školy); jedná se o citlivou informaci.

První pomoc při otravě návykovými látkami a alkoholem

Jak jednat s lidmi, kteří jsou pod vlivem alkoholu nebo drog?

Návykové látky, zejména pervitin a halucinogeny (tripy), zvyšují riziko agresivního jednání. Je třeba zachovávat následující pravidla:

- logické argumenty a slovní obsah nemívají u intoxikovaných valný význam, při otravě návykovými látkami a alkoholem nelze příliš spoléhat na komunikaci s poškozeným;
- intoxikovaní zejména drogami často prudce reagují na neverbální komunikaci; je vhodné pokud možno vyhnout se prudkým pohybům, mluvit klidně, tišeji, pomaleji a v hlubší hlasové poloze;
- odklad přivolání lékařské pomoci může člověka vážně ohrozit na zdraví nebo životě; důvodem k okamžitému odbornému zákroku je i pouhé podezření z otravy.

PRVNÍ POMOC PŘI OTRAVĚ NÁVYKOVÝMI LÁTKAMI

Zajistěte dostatek čerstvého vzduchu, nepodávejte alkohol, černou kávu ani mléko. Maximální dostatek čerstvého vzduchu je třeba zajistit zejména, když k otravě došlo vdechováním škodlivých látek. Pokud možno je třeba opatřit informace o látce (nebo látku), která byla požitá. Informace (látku) předejte přivolanému lékaři. Ušlechtlí to další léčbu, u řady látek jsou známy účinné protijedy.

Důležité je odlišit jakou cestou došlo k intoxikaci a odlišit, zda je intoxikovaný při vědomí nebo v bezvědomí.

Při vědomí – k otravě došlo ústy

- podat větší množství vody (případně s živočišným uhlím, je-li po ruce);
- vyvolat stlačením kořene jazyka zvracení;
- zabránit prochlazení;
- zajistit nepřetržitý dohled;
- ošetřit případná zranění;
- opatřit pokud možno informace o látce, která byla požitá a předat ji přivolanému lékaři.

Při vědomí – k otravě došlo nitrožilní cestou nebo vdechnutím

- zajistit maximálně možný dostatek čerstvého vzduchu
- zabránit prochlazení
- zajistit nepřetržitý dohled
- ošetřit případná zranění
- opatřit informace o látce, která byla požitá a předat ji přivolanému lékaři
- zvracení nemá smysl vyvolávat, látka neprošla zažívacím ústrojím.

Bezvědomí

Nikdy nepodávat nic ústy! Nesnažit se vyvolávat zvracení!

- položit postiženého do stabilizované polohy na bok, aby nezapadl jazyk;
- sledovat dýchání – při zástavě dechu uvolnit dýchací cesty (záklonem hlavy a odstraněním zvratků nebo cizího tělesa tím, že sáhnete do úst a vyčistíte je) a zahájit dýchání z úst do úst;
- zabránit prochladnutí;
- zajistit nepřetržitý dohled;
- ošetřit případná zranění;
- opatřit informace o látce, která byla požitá a předat ji přivolanému lékaři.

Šikana ve škole

Školní šikanování je nemoc skupinové demokracie a má svůj zákonitý vnitřní vývoj.

Stádia šikany

První stadium: Zrod ostrakismu - jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen skupiny necítí dobře. Je neoblíben a není uznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho, spřádají proti němu intriky, dělají na jeho účet „drobné“ legrácky apod.

Druhé stadium: Fyzická agrese a přitvrzování manipulace - v zátěžových situacích, kdy ve skupině stoupá napětí, začnou ostrakizovaní žáci sloužit jako hromosvod. Spolužáci si na nich odreagovávají nepříjemné pocity například z očekávané těžké písemné práce, z konfliktu s učitelem nebo prostě jen z toho, že chození do školy je obtěžuje. Manipulace se přitvrzuje a objevuje se zprvu ponejvíce subtilní fyzická agrese. Stupňování agrese může být dáno také neřešením předchozí situace.

Třetí stadium (klíčový moment): Vytvoření jádra - vytváří se skupina agresorů, úderné jádro. Tato skupina začne spolupracovat a systematicky, nikoliv již pouze náhodně, šikanovat nejvhodnější oběti. V počátku se stávají jejich oběťmi ti, kteří jsou už osvědčeným objektem ostrakizování. Třída ví, o koho jde. Jde o žáky, kteří jsou v hierarchii nejnižší, tedy ti „slabí“. Svým způsobem platí „raději on, než já“.

Čtvrté stadium: Většina přijímá normy - normy agresorů jsou přijaty většinou a stanou se nepsaným zákonem. V této době získává neformální tlak ke konformitě novou dynamiku a málokdo se mu dokáže postavit. Platí „Bud' jsi s námi, nebo proti nám.“ U členů skupiny dochází k vytvoření jakési alternativní identity, která je zcela poplatná vůdcům. I mírní a ukáznění žáci se začnou chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáka a prožívají při tom uspokojení.

Páté stadium: Totalita neboli dokonalá šikana - násilí jako normu přijímají všichni členové třídy. Šikanování se stává skupinovým programem. Obrazně řečeno nastává éra „vykořisťování“. Žáci jsou rozděleni na dvě sorty lidí. Jedni mají všechna práva, ti druzí nemají práva žádná. Ve čtvrtém a pátém stadiu hrozí reálné riziko prorůstání parastruktury šikany do oficiální školní struktury. Stává se to v případě, kdy iniciátor šikanování je sociometrickou hvězdou. Je žákem s výborným prospěchem, má kultivované chování a ochotně pomáhá pedagogovi plnit jeho úkoly.

Varovné signály šikany

Přímé varovné signály šikanování mohou být např.:

- posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet; účet např. z důvodu etnicity, sexuální orientace, náboženského vyznání apod.;
- kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejm. pronášené nepřátelským, nenávislným, pohrdavým tónem;
- nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil;
- příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem;
- skutečnost, že se žák podřizuje ponižujícím a panovačným příkazům spolužáků;
- nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k nucení spoluúčasti na nich;
- honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvláště silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí;
- rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout;
- žák se snaží bránit cestou zvýšené agrese, podrážděnosti, odmouvání učitelům apod.

Nepřímé varovné signály šikanování mohou být např.:

- žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády;
- při týmových sportech bývá jedinec volen do družstva mezi posledními;
- při přestávkách vyhledává blízkost učitelů;
- má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený;
- působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči;
- stává se uzavřeným;
- jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje;
- jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené;
- zašpiněný nebo poškozený oděv;
- stále postrádá nějaké své věci;
- odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy;
- mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy;
- začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole;
- odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.

Zákonní zástupci žáků by si měli všimnout především těchto možných signálů šikanování:

- za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi;
- dítě nemá kamaráda, s nímž by trávilo volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.;
- dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem;
- nechutí dítěte jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno pozorovat i strach;
- ztráta chuti k jídlu;
- dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o odvoz autem;
- dítě chodí domů ze školy hladové (agresoři mu berou svačinu nebo peníze na svačinu);
- usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. "Nechte mě!";
- dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně;
- dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objevují výkyvy nálad;
- zmínky o možné sebevraždě;
- odmítá svěřit se s tím, co ho trápí;
- dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo, případně doma krade peníze);
- dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí;
- dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, projevuje i zlobu vůči rodičům;
- dítě si stěžuje na neurčitě bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma; své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.);
- dítě se vyhýbá docházce do školy;
- dítě se zdržuje doma více, než mělo ve zvyku.

Rozdíly mezi šikanováním a škádlením

ŠKÁDLENÍ	ŠIKANOVÁNÍ
Definice: Škádlení patří k rovnocenným, kamarádským nebo partnerským vztahům. Chápáno je jako projev přátelství. Za škádlení se považuje žertování (popichování, zlobení) za účelem dobré nálady a není v něm vítěz ani poražený.	Definice: Šikanování patří do násilných a závislostních vztahů. Za šikanování se považuje, když jeden nebo více žáků úmyslně a opakovaně ubližuje druhým. Znamená to, že dítěti někdo, komu se nemůže ubránit, dělá, co je mu nepříjemné, co ho ponižuje nebo to prostě bolí.
1. Záměr: Vzájemná legrace, radost a dobrá nálada.	Záměr: Ublížit, zranit a ponižit.
2. Motiv: Náklonnost, sblížení, seznamování, zájem o druhé. Rozpouštění napětí ve třídě a navozování uvolněné a pohodové atmosféry. Zodolňování, zmužnění.	Motiv: Základní tandem - moc a krutost. Další motivy překonávání samoty, zabíjení nudy, zvědavost ala Mengele, žárlivost, předcházení vlastnímu týrání, vykonání něčeho velkého...
3. Postoj: Respekt k druhému a sebeúcta.	Postoj: Devalvace, znevážení druhého
4. Citlivost: Vcítění se do druhých.	Citlivost: Tvrdost a nelítostnost.
5. Zranitelnost: Dítě není zvýšeně zranitelné a přecitlivělé.	Zranitelnost: Bezbrannost, oběť se neumí, nemůže či nechce bránit.
6. Hranice: Obě strany mají možnost obhájit své osobní teritorium. Vzájemné vnímání a respektování verbálních i neverbálních limitů. Při divočejším škádlení žádný nepoužije své plné síly nebo silnější mírní své akce.	Hranice: Prolamování hranic, „znásilňování“ druhého. Silnější strana nebere ohled na slabšího. Oběť dává najevo, že je jí to nepříjemné, útočníci pokračují dál. Někdy sadomasochistická interakce.
7. Právo a svoboda: Rovnoprávnost účastníků. Dítě se může bránit a škádlení opěťovat, případně ho může zastavit a vystoupit z něho.	Právo a svoboda: Bezprávi. Pokud se dítě brání nebo dokonce „legraci“ oplátí, je tvrdě ztrestáno!
8. Důstojnost: Zachování důstojnosti. Dítě nemá pocit ponížení. Necítí se trapně a uboze.	Důstojnost: Ponižení lidské důstojnosti. Dítě je zesměšňováno a ponižováno.
9. Emoční stav: Radost, vzrušení ze hry, lehké naštvání. I nepříjemné! Ale ne bezmoc.	Emoční stav: Bezmoc! Strach, stud, bolest. Nepříjemné a bolestivé prožívání útoku.
10. Dopad: Podpora sebehodnoty, pozitivní nálada.	Dopad: Pochybnosti o sobě, nedostatek důvěry, úzkost, deprese. Dítě má strach ze školy.

Při řešení by se škola měla vyvarovat těchto nevhodných postupů:

- přehlížení, bagatelizací agresivního nebo násilného chování,
- odkazování na to, aby si oběť svoji situaci řešila sama, „postavila se jí“,
- nucení žáků, aby veřejně řekli, co viděli nebo se veřejně ihned na místě omlouvali,
- vedení rozhovoru s žákem o situaci před ostatními žáky, vedení rozhovorů žáků zapojených do šikany společně,
- nedostatečného vyhodnocení závažnosti problému a z toho plynoucí volby neadekvátních postupů nebo nepřiměřeného trestu,
- emotivního řešení problému (k řešení problému je třeba přistupovat věcně),
- agresivního řešení problému (např. násilím),
- příliš autoritativního řešení (např. zastrašováním nebo vyhrožováním), což může vést spíše ke zhoršení situace, případně ke skrytějším formám šikany, nebo i k jinému rizikovému jednání,
- předjímání recidivy útočníka,
- řešení i méně závažného rizikového chování v součinnosti s policií (zbytečná kriminalizace útočníka),
- automatického obviňování oběti,
- vyhýbání se problematickým aktivitám jako zdrojům budoucí šikany.

Postup při řešení šikany:

- při podezření na šikanu je nutné rychlé předávání informací mezi vyučujícími (svědek + další kolega + třídní učitel);
- informace bude také ihned předána metodikovi prevence, který bude spolupracovat s vyučujícími a vytvoří rychlý následující postup (dle vyhodnocení závažnosti či dalších zjištěných skutečností informuje vedení školy);
- první proběhne výslech oběti (je nutné zajistit bezpečnost ohroženého žáka);
- výslechy svědků;
- rozhovor s agresorem či agresory (postupujeme jednotlivě); provedeme stručný zápis;
- informování rodičů agresora formou jednání výchovné komise (zápis; sankce; společné závěry vedoucí k trvalému odstranění těchto jevů; nabídka pomoci rodičům při společném vedení žáka);
- při závažných opakovaných případech např. fyzického napadení žáka oznámit ihned vedení školy a volat policii;
- pokud nedojde ke zlepšení chování agresora a rodiče nespolupracují, informujeme odbor sociální péče, který bude spolupracovat i s policií;
- vždy vyvodíme sankce dle školního řádu; potřeba zhodnotit příčiny jednání žáků, zda se jedná o nahodilý či dlouhodobý jev;
- učitelé ve všech bodech spolupracují s metodikem prevence.

Záškoláctví

Za záškoláctví je považována absence žáka. Jedná se o přestupek, kterým žák úmyslně zanedbává školní docházku. Je chápáno jako porušování školního řádu, současně jde o porušení školského zákona. Záškoláctví je nejvýraznější formou odporu dítěte ke škole.

Záškoláctví se může projevit ve více podobách. Prvním typem záškoláctví je ta skutečnost, že dítě do školy nechodí, ale rodiče si myslí, že školu navštěvuje. Druhým typem je záškoláctví s vědomím rodičů. Třetím typem je záškoláctví s klamáním rodičů, kdy si dítě vymýšlí, že má nějaké zdravotní potíže. Dalším typem jsou útěky ze školy a posledním záškoláctvím je odmítání školy např. ze strachu ze šikany či výskytu školní fobie.

Riziko

Za rizikové faktory záškoláctví lze považovat chudobu, příležitost k nelegální činnosti, nízkou úroveň vzdělání, příslušnost k menšinám, projev psychické poruchy, vysoký počet žáků ve třídě, vysoké požadavky na žáka, nechut' ke školní práci, projevy šikanování, osobnost pedagoga a další.

Spolupráce:

- se žákem;
 - se zákonným zástupcem žáka;
 - s třídním učitelem;
 - s výchovnou poradkyní;
 - s vedením školy;
 - se sociálním odborem;
 - se školní psychologkou.
-
- způsob a dobu omlouvání stanoví školní řád a školský zákon;
 - o mimořádné uvolnění žádají rodiče předem (písemně třídního učitele, ten zajistí další postup);
 - školní docházku eviduje třídní učitel, který také s výchovným poradcem a s ostatními vyučujícími zajišťuje prevenci záškoláctví (zpracování dokumentace o absenci, jednání s rodiči, analýza příčin a opatření, výchovná komise);
 - omluva je platná pouze od zákonných zástupců; škola může v nezbytných případech vyžadovat potvrzení lékaře; lékař není povinen vystavovat samostatnou omluvenku, ale může potvrdit omluvenku od rodičů; lékař nemůže zpětně omlouvat dny před příchodem dítěte k lékaři;
 - u problémových žáků lze omlouvání lékařem dohodnout ve spolupráci s odborem sociální péče;
 - pokud má učitel přesvědčivé důkazy o záškoláctví, nemusí uznat omluvenku rodičů nebo ji eviduje jako „skryté záškoláctví“ a v případě jeho opakování škola může informovat odbor sociální péče nebo Policii ČR; všechny tyto skutečnosti vždy nejdříve projedná s rodiči a sepíše záznam; informuje výchovného poradce a metodika prevence;
 - rodinné důvody jako omluvenku budeme uznávat pouze jednou za pololetí (závažné události v rodině);

- každou neomluvenou hodinu projedná třídní učitel s rodiči a provede zápis (případně se jednání účastní další kolegové); neomluvenou absenci hlásí třídní učitel výchovnému poradci;
- při větším počtu neomluvených hodin se jednání účastní výchovný poradce či metodik prevence;
- učitel zpětně nevypisuje hodiny k omlouvání.

Násilí a vandalismus

Charakteristika

Jedním z nejrizikovějších faktorů u žáků je agresivní chování. Ve škole se můžeme setkat se rvačkami, používáním zbraní, vydíráním, loupežemi, vandalismem, zneužíváním moci učitelem, násilím žáků vůči pedagogům, útoky na učitele, násilím mezi dospělými pracovníky školy, násilím rodičů vůči pedagogům či naopak nebo se šikanou.

Rizika

Rizikových faktorů na straně dětí se vyskytuje spousta. S většinou se dá však pracovat jen pozvolna, s některými však vůbec. Rizikové faktory se objevují i na straně školy. Patří mezi ně neznalost diagnostiky, neznalost příčin agresivity, absence dovedností, které stanovují, jak pracovat s dětmi s poruchami chování, obavy z reakce rodičů, inspekce a další.

Spolupráce

- se žákem
- se zákonným zástupcem žáka
- s pedagogickým pracovníkem
- s třídním učitelem
- s metodikem prevence
- s OSPOD, PPP či SVP

Vandalismus

- opakovaně mluvte se žáky o ochraně majetku a o zacházení s cizím majetkem;
- pokud vznikne škoda na majetku, vyhotovte záznam a odhalte viníka;
- po zákonném zástupci viníka vymáhejte náhradu škody, pokud není škoda nahrazena, můžeme vymáhat náhradu škody soudní cestou;
- u škod, které zvládne opravit žák sám, preferujte tento způsob náhrady škody;
- snažte vždy zjistit příčinu tohoto chování.

Krádeže

- prevence je uvedena ve školním řádu a upozorněním žáků a rodičů např. na nošení cenných věcí do školy;
- věci, které nesouvisí s vyučováním, by žáci neměli nosit nebo postupovat podle pokynů vyučujících a předat do úschovy;
- při nahlášení krádeže sepsat záznam;

- vše nahlásit policii ČR nebo informovat zákonné zástupce a směřovat je na policii pokud známe pachatele, nahlásí se na odbor sociální péče (spolupracuje s policii);
- o škodě na školním majetku se musí provést záznam a snažit se najít viníka;
- pokud známe viníka, má škola právo vymáhat náhradu na zákonném zástupci (i soudně);
- veškeré informace o odpovědnosti jsou uvedeny ve školním řádu.

Verbální agrese a hrubé vulgární výrazy

- stanovte ve třídě obecná pravidla soužití – tvořte je společně se žáky;
- mladší děti opravujte a dejte jim najevo, že používání vulgarismu je nevhodné.

Rvačky

- zasahujte rozumně;
- soustřeďte se na zranění a jejich ošetření;
- sepište výpovědi svědků s jejich podpisy;
- informujte třídního učitele.

Útok na učitele

- pokud je žák agresivní, přestaňte se s ním dohadovat;
- snižte hlas a snažte se hovor nějak neutrálně ukončit, důležité je, aby pominula aktuální hrozba;
- důležitá je podpora zbytku třídy, někdo musí najít odvahu a doběhnout pro někoho dospělého;
- třídu si snažte udržet na své straně;
- verbální či fyzické útoky na učitele řešte okamžitě – oznamte situaci třídnímu učiteli a metodikovi prevence.

Nalezení zbraně ve škole

- okamžitě zabavíme a informujeme třídního učitele a metodika prevence;
- o zabavení zbraně provedeme zápis s podpisy účastníků a svědků;
- zabavenou zbraň uložíme do trezoru v ředitelně školy;
- v případě porušení zákona informujeme policii;
- předmět je navrácen zákonným zástupcům žáka na základě zápisu a opětovného poučení žáka i zákonného zástupce.

Rizikové sexuální chování

Rizika

Za největší rizika považujeme pohlavně přenosná onemocnění – kapavku, syfilis, chlamydie, trichomonózu, mykotické infekce, herpes genitalis, hepatitidu typu B a C, HIV/AIDS.

Rizikové sexuální chování upravuje Trestní zákoník, zákon č. 40/2009 Sb.

§ 367 Nepřekážení trestného činu

§ 185 Znásilnění

§ 187 Pohlavní zneužití

§ 193 Zneužití dítěte k výrobě pornografie

§ 198 Týrání svěřené osoby
§ 368 Neoznámení trestného činu

Postup při zjištění sexuálního rizikového chování:

- Učitel si může všimnout i tělesných změn u dítěte viditelných pouhým okem. Pokud by v této oblasti učitel shledal něco podezřelého nebo něco, co se mu zdá mimo normu, měl by na to upozornit rodiče a nabídnout jim návštěvu odborníka (pediatr, sexuolog, gynekolog atd.).
- Pedagog by si měl být vědom, že je potřeba brát vážně každé sdělení dítěte, a nepodceňovat je. Učiteli rovněž nepřísluší posuzovat pravdivost oznámení či tvrzení dítěte. To přísluší až soudnímu znalci.
- Dospělý je povinen chránit a prosazovat nejlepší zájem dítěte. Zjištěné násilí páchané na dítěti (i sexuální) je povinen ohlásit na OSPOD nebo Policii ČR.

Poruchy příjmu potravy

Mentální anorexie a bulimie představují ve svých projevech mezní polohy jídelního chování od život ohrožujícího omezování příjmu potravy až po přejídání spojené se zvracením.

Rizika:

Nejčastějšími riziky u poruch příjmu potravy je citlivost na chlad, poruchy spánku, únava, zažloutlá a suchá pleť, řídké vlasy, zvýšená kazivost zubů, zácpa, nepravidelná nebo chybějící menstruace, srdeční potíže aj.

Spolupráce:

- se žákem;
 - se zákonným zástupcem žáka;
 - s třídním učitelem;
 - s metodikem prevence;
 - s vedením školy;
 - se školní psychologkou.
-
- důležitá je včasná intervence u rizikových jedinců;
 - předcházení šikaně pro vzhled, oblečení, tělesný výkon, apod.;
 - učitel, který se všimne příznaků, informuje třídního učitele a školního metodika prevence;
 - třídní učitel nebo metodik prevence vhodným způsobem kontaktuje žáka a promluví si s ním na bezpečném a klidném místě;
 - třídní učitel informuje rodiče žáka – pozvání do školy, nabídnutí pomoci, doporučení poradenského zařízení;
 - třídní učitel či metodik prevence sepíše záznam z jednání s rodiči.

Sebepoškozování

Charakteristika

Sebepoškozování je záměrné a opakované ubližování si ve snaze vypořádat se s nepříjemnými duševními stavy. Projevuje se zraňováním vlastního těla a je signálem vážného psychického problému, jenž postižený nedokáže zvládnout jiným způsobem. Nejčastějším projevem sebepoškozování je řezání žiletkou, pálení kůže, škrábání, píchání jehlou, rozrušování hojících se ran, značkování rozpáleným kovem, tahání kůže či vlasů a jiné.

Rizika

Nejčastějším rizikem bývá závislost a závažné či dokonce trvalé poškození vlastního zdraví. Potencionálním rizikem jsou také myšlenky na sebevraždu.

Spolupráce:

- se žákem;
- se zákonným zástupcem žáka;
- s třídním učitelem;
- s metodikem prevence;
- s vedením školy;
- se školní psycholožkou.

Postup při zjištění sebepoškozování

- posoudíme závažnost sebepoškozování;
- informujeme zákonné zástupce dítěte;
- nabídneme kontakty na odborníky – psychologa, psychiatra;
- motivujeme dítě i rodinu k návštěvě specialisty;
- stanovíme jasné hranice a pravidla na půdě školy;
- pokud hrozí přímé riziko závažného ublížení nebo ohrožení života – kontaktujeme psychiatrické oddělení či kliniku spádové nemocnice.

Nekázeň a překračování školních pravidel

- pohovor mezi žákem a třídním učitelem, popř. metodikem prevence s cílem spolupráce a domluvy;
- obeznámení rodičů s problémem prostřednictvím školy online;
- v případě opakující se nekázně třídní učitel a metodik prevence uspořádají pohovor se žákem a zákonným zástupcem s cílem domluvy a pomoci zákonného zástupce (o jednání třídní učitel sepíše záznam);
- po využití dostupných případů řešení problémového chování žáka s možností podpory zákonných zástupců se svolá výchovná komise, na kterou bude přizvána pracovnice z odboru sociálně právní ochrany dětí, která může případ převzít.

Působení sekt

- důležité je rozpoznání a včasné zakročení;
- třídní učitel nebo metodik prevence by měl provést se žákem osobní rozhovor, kde může zjistit o žákově přesvědčení více informací a problém lépe diagnostikovat;
- následně by si měl domluvit schůzku s rodiči a zjištění, jak se k danému problému staví rodina žáka;

- pokud rodina projeví zájem o spolupráci, je vhodné doporučit konzultaci ve středisku, které se zabývá prevencí v oblasti sekt;
- v případě, že rodiče jsou k závislosti svého dítěte na sektě lhostejní, měl by se sám pedagog obrátit na středisko prevence působení náboženských sekt a požádat o odbornou radu;
- v případě, kdy v sektě není jen žák, ale celá rodina, nemá pedagog často možnost problém vyřešit. Zde je dobrá konzultace pedagoga s vhodným střediskem.

Rizikové sporty a chování v dopravě

Lze je charakterizovat jako záměrné vystavování zdravotnímu riziku nebo přímému ohrožení života v rámci sportovních aktivit nebo v dopravě

- z pohledu prevence ve školách je nejvýznamnější zapojení do vzdělávacích akcí, návštěvy besed, použití multimediálních pomůcek, praktický nácvik;
- spolupráce s rodinou – poskytování informací na rodičovských schůzkách, individuální konzultace s rodiči;
- pozorování rizikového chování a rizikových faktorů u žáků při školních akcích;
- pokud má pedagog podezření, popř. zkušenost s výrazně rizikovým chováním žáka, měl by konzultovat nápadnosti v chování žáka s metodikem prevence ve škole nebo se obrátit na příslušnou pedagogicko-psychologickou poradnu s žádostí o konzultaci.

ZDROJE

Metodické dokumenty:

Obsahuje metodická doporučení a metodické pokyny v oblasti primární prevence rizikového chování schválená vedením MŠMT: Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28) a Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních (Dokument Č.j. MSMT- 22294/2013-1)

www.linkabezpeci.cz

www.bkb.cz

www.rosa-os.cz

www.dumtriplani.cz

www.bezpecnyinternet.cz

www.minimalizacesikany.cz

www.bezpecne-online.cz

www.internetporadna.cz

www.szu.cz

www.alik.cz

www.tipni-to.cz

www.nekuratka.cz

www.zachranny-kruh.cz

www.nntb.cz